

ნანა ხითარიშვილი

საქართველოს მრეწველობაში ინვესტიციათა მოზიდვის
მიმართულებათა გამოკვლევა

დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად
წარდგენილი დისერტაციის

ა ვ ტ ო რ ე ფ ე რ ა ტ ი

სადოქტორო პროგრამა „ტრანსპორტის და მანქანათმშენებლობის
მენეჯმენტი“

შიფრი: 02

თბილისი

2018

სამუშაო შესრულებულია საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის
სატრანსპორტო და მანქანათმშენებლობის ფაკულტეტის
ტრანსპორტის და მანქანათმშენებლობის მენეჯმენტის დეპარტამენტში

ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი გიორგი მაისურაძე

რეცენზენტები: 1. ასოცირებული პროფესორი ნინო დარსაველიძე

2. პროფესორი გულიკო ადამაშვილი

დისერტაციის დაცვა შედგება 2018 წლის „ ___ივლისს_____ _15⁰⁰__ საათზე
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სატრანსპორტო და მანქანათმშენებლობის ფაკულტეტის
სადისერტაციო საბჭოს კოლეგიის სხდომაზე, კორპუსი I, აუდიტორია 620.

მისამართი: 0175, თბილისი, კოსტავას ქ. № 77.

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება სტუ-ს ბიბლიოთეკაში,
ხოლო ავტორეფერატის - ფაკულტეტის ვებგვერდზე

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი,
პროფ. **ნ. ნათბილაძე**

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

1. ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

პრობლემების აქტუალურობა – საქართველოში დღესდღეობით არსებული რთული საინვესტიციო გარემოა და არც თუ ისე სახარბიელო საკანონმდებლო ბაზა. ამასთან დაბალია მომხმარებლების მყიდველობითუნარიანობა, რაც გაპირობებულია სამეწარმეო ინვესტირების პრობლემებში, რომელშიდაც ქვეყანა უკვე რამდენიმე წელია იმყოფება, და რომლის აღიარებასაც დიდი ხნის განმავლობაში თავს არიდებდნენ, ამიტომაც ეკონომიკური განუვითარებლობის დროის პერიოდი უსაშველოდ გაიჭიმა, რის შედეგად უკიდურესობამდე დაეცა მთლიანი შიდა პროდუქტის მოცულობა, შესაბამისად ერთ სულ მოსახლეზე შემოსავლი. არნახულ მასშტაბებს მიაღწია უმუშევრობამ. გამწვავებულია სოციალური მდგომარეობა, მისგან გამომდინარე ყველა შედეგით. საქართველო, რომელიც თავისი სოციალური-ეკონომიკური პარამეტრების მიხედვით, ერთ-ერთ მოწინავე ქვეყნად ითვლებოდა გასული საუკუნის 80-იანი წლებისათვის, განვითარებადი ქვეყნების რიგში აღმოჩნდა და აქაც ერთ-ერთ უკანასკნელ ადგილზეა. საქართველოს საინვესტიციო პრობლემები გამოწვეულია მრავალი ობიექტური თუ სუბიექტური ფაქტორებით. ობიექტური ფაქტორებიდან უპირველესია ქვეყნის სახალხო მეურნეობის ადმინისტრაციულ-მბრძანებლური სისტემიდან კერძო საკუთრებასა და საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლა. ასეთი ობიექტური წინააღმდეგობები შეხვდა აღმოსავლეთ ევროპისა და ყოფილი საბჭოთა კავშირის ყველა რესპუბლიკას, მაგრამ მათ ეს წინააღმდეგობა მეტ-ნაკლებად წარმატებით დაძლიეს. განსაკუთრებით აღმოსავლეთ ევროპისა და ბალტიისპირეთის სახელმწიფოებმა და მაღალი ტემპით უზრუნველყოფენ, მოწინავე ქვეყნებთან შედარებით, ჩამორჩენილობის დაძლევისას. საქართველოში კი პროცესი გაუმართლებლად ჭიანურდება. ობიექტური ფაქტორებიდან, გარდა აღნიშნულისა, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, მოქმედი ეკონომიკური

მექანიზმის არაეფექტურობა, მისი მასტიმულირებელი როლის გამორიცხვა, საბაზრო ინფრასტრუქტურის განუვითარებლობა, პრივატიზაციაში დაშვებული უამრავი შეცდომა საგადასახადო კანონმდებლობის ხარვეზები და სხვა მრავალი, რომლებიც არ აძლევს საშუალებას საქართველოს ეკონომიკას დაძლიოს წინააღმდეგობები და განვითარების გზას დაადგეს. წინამდებარე ნაშრომში შეძლებისდაგვარად გაანალიზებულია ის ეკონომიკური საკიხთები, რომლებიც მიზნად ისახავენ აღნიშნულ წინააღმდეგობათა გადალახვას, რაც მას განსაკუთრებით აქტუალურს ხდის.

ობიექტურ-სუბიექტური მიზეზების გამო პოტენციური ინვესტორი ინვესტიციების ჩადების გადაწყვეტილების მიღებას ან ვერ ახერხებს ან მაღალი რისკით აწარმოებს. მას არა აქვს მეცნიერულად სათანადო დასაბუთებული მეთოდოლოგია, საინვესტიციო პროექტის ოპტიმალური გათვლისათვის, მიუხედავად ეკონომიკური მეცნიერების ამ მიმართულებით განვითარებისა მაინც არსებული მეთოდოლოგიები და მიდგომები ფრაგმენტულია, არასრულყოფილია და ზედაპირულია.

ინვესტიციის საპროგნოზო ეფექტურობის გათვლის მარტივი მიდგომები ინვესტორს დიდი პრობლემის ქვეშ აყენებს. ხშირად საინვესტიციო პროგრამის განხორციელების დროს წარმოიშობა წინასწარ გაუთვლელი სირთულეები და პრობლემები, რომელთა მოგვარება ინვესტორს კორუფციული თუ პროტექციონისტული გზებით უხდება.

ქვეყანაში თითქმის არ არსებობს გამოკვლევების მეცნიერული მიმართულება სამეწარმეო ინვესტიციების პრობლემებისადმი. პრაქტიკამ კი დაადასტურა საინვესტიციო პრობლემების განსაკუთრებულად სიღრმისეული გამოვლინება, რომლის დაძლივისათვის არც ეკონომიკური მეცნიერება აღმოჩნდა მზად, არც საზოგადოება და აქედან გამომდინარე არც ხელისუფლება. ამიტომაცაა, რომ წარმოების დაცემა როგორც საქართველოში, ისე სხვა პოსტსაბჭოურ ქვეყნებში,

დროის დიდი მონაკვეთის მანძილზე გრძელდებოდა და მისი შედეგების დაძლევა ძნელად მიმდინარეობს. ყოველივე ადასტურებს არჩეული საკვლევი თემის აქტუალურობას.

მიუხედავად მნიშვნელოვანი მეცნიერული შედეგებისა, რაც მიღებულია ცალკეული ეკონომიკური მიმდინარეობების მიერ, აგრეთვე იმ პრაქტიკულ შედეგებზე რომლებზეც მიაღწიეს ცალკეულმა სახელმწიფოებმა ინვესტიციური პრობლემების დაძლევის საკითხებში, დღესაც მრავალი მეთოდოლოგიური, მეთოდური და პრაქტიკული საკითხები არ არის საკმაოდ დონეზე შესწავლილი და შემდგომ დამუშავებას საჭიროებს. აღნიშნულის ფონზე განსაკუთრებით უნდა გამოიყოს ის გარემოება, რომ არ არის ჩამოაყალიბებული საინვესტიციო პრობლემების გადაჭრის გზები და მისი სასწრაფოდ დაძლევის ერთიანი თეორია, თუმცა ამ ბოლო დროს ამ მიმართულებით ეკონომისტთა დიდძალი ძალისხმევა იგრძნობა.

საზოგადოებრივი განვითარების ცალკეულ ეტაპებზე არა მარტო საწარმოო ძალთა განვითარებისაგან და მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის მიღწევებისაგან, არამედ საზოგადოებრივი შემეცნებისაგან დამოკიდებულებითაც, პოპულარული ხდება ეკონომიკის ესა თუ ის მიმდინარეობა, რომლებიც ასე თუ ისე განაპირობებს საზოგადოების მატერიალური სფეროს ფუნქციონირების დადებით ჭრილში წარმართვას. ასე მაგალითად, ჩვენი საუკუნის ოცდაათიანი წლების ბოლოსათვის ძალზედ პოპულარული გახდა კეინსიალიზმი, რასაც უკავშირებდნენ მსოფლიო კაპიტალისტური ეკონომიკის დიდი დეპრესიიდან გამოსვლას. ომის შემდგომ ფართო პოპულარობით გამოირჩევა მონეტარიზმის მიმდინარეობა და სხვა. ყველა ამ მიმართულებებს უდაოდ შეაქვს დიდი წვლილი საინვესტიციო პრობლემების დაძლევის საკითხების გადაწყვეტაში, მაგრამ ის მაინც ბოლომდე ვერ ამოწურავს ხოლმე საკითხის პრობლემატურ და შინაარსობრივ მხარეებს და გარკვეული დროის შემდეგ პოპულარობას სხვა მიმდინარეობები ჰპოულობენ. ეს არც არის გასაკვირი,

რამდენადაც დიალექტიკის მოძრაობის უწყვეტობის კანონის შესაბამისად განუწყვეტლივ იცვლება ის გარემო, სადაც ამა თუ იმ ქვეყნის ეკონომიკა ფუნქციონირებს. აქედან გამომდინარე განუწყვეტლივ იცვლება ინვესტიციური პრობლემების გამომწვევი ფაქტორები და მათი აბსოლუტური მნიშვნელობები. ამდენად პრობლემიდან გამოსვლის გზებიც და ეკონომიკური კრიტერიუმებიც იცვლება. შედეგად აქტუალური ხდება ესა თუ ის მიმდინარეობა, რომელიც მოცემულ მომენტში, ან დროის გარკვეულ მონაკვეთში უკეთ განაპირობებს ეკონომიკური კრიზისის დაძლევას. დროის დინამიკაში იცვლება საზოგადოების მოთხოვნილებებიც, გემოვნება და მოდაც, ამდენად ინვესტიციების მოზიდვის სამეწარმეო პრობლემების დაძლევის მიმართულებებიც შეიძლება დროსთან მიმართებაში განსხვავებული იყოს.

საქართველოში არსებული სამრეწველო საწარმოების უმეტესობა ან საერთოდ არ ფუნქციონირებს, ან იგი უმნიშვნელოდაა დატვირთული, თუ არ ჩათვლით ზოგიერთ კვების მრეწველობის საწარმოებს. ამის მიზეზი უპირველეს ყოვლისა, გამოშვებული პროდუქციის არაკონკურენტუნარიანობაა მსოფლიო და შიგა ბაზარზე, განპირობებული ინტეგრაციული პროცესების გაღრმავებით. ესეც საინვესტიციო პრობლემების დაძლევის საკითხებს უაღრესად აქტუალურს ხდის, გარდა ზემოთ აღნიშნულისა კარგი ბიზნეს-გეგმა ინვესტიციის მოზიდვის აუცილებელი, მაგრამ არასაკმარისი ელემენტია. ბიზნეს-გეგმის მომზადების შემდეგ იწყება ინვესტორის ძიების ხანგრძლივი და რთული პროცესი. ბუნებრივია, რომ ეს პროცესი მოითხოვს რესურსებს-დროს, ფულს, ენერგიას და სხვ. საერთოდ თავისუფალი ფულადი სახსრების მქონე მეწარმე დაინტერესებულია ფულის მოცულობის გადიდებით, ამისათვის მან ფული მომგებიან საქმეში უნდა დააბანდოს და საქმის წარმტებით წარმართვის შედეგად ნამატი თანხა მიიღოს. ამ პროცესს ინვესტირების პროცესი ჰქვია, მთავარ მოქმედ პირს კი ინვესტორი. ცხადია, ინვესტორს სურს ინვესტირების პროცესის დასრულების შემდეგ მაქსიმალური მოგება მიიღოს, ამიტომ მისთვის მთავარია ფულის დაბანდების მიზანი, ანუ საქმე,

სწორედ განსაზღვროს და წარმართოს. ამ მიზნის წარმატებით გადასაწყვეტად მას უნდა ჰქონდეს საინვესტიციო ობიექტზე სრულყოფილი წარმოდგენა და შეეძლოს თავისი რესურსების მასთან ოპტიმალური მისადაგება.

ბოლო ათწლეულია საქართველოს ეკონომიკა დეგრადაციის და სტაგნაციის გზას ადგას. აქ თავმოყრილი საწარმოო სიმძლავრეები განუწყვეტლივ მცირდება, ხოლო არსებული სიმძლავრეები მინიმალურადაა დატვირთული, ეს შეეხება სახალხო მეურნეობის ყველა დარგს, რომელთა შორის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მრეწველობის უმოქმედობა. საინვესტიციო პრობლემების დაძლევის საკითხები მჭიდროდ უკავშირდება წარმოების ეფექტიანობას. თუ მოხერხდება ეფექტიანობის ამაღლება, დაიძლევა საინვესტიციო პრობლემებიც. მართალია პრობლემებიდან გამოსვლის საკითხები ქართულ ეკონომიკურ ლიტერატურაში ჯერჯერობით ნაკლებად განიხილება, მაგრამ იგი მჭიდრო კავშირშია წარმოების ეფექტიანობის, სტრუქტურული ცვლილებების და კადრების საკითხებთან, რომლებისადმი მიძღვნილი აქვთ შრომები ასეთ გამოჩენილ ქართველ მეცნიერ-ეკონომისტებს, როგორებიცაა: პ. გუგუშვილი, ა. გუნია, ვ. მელქაძე, ნ. ჭითანავა, გ. მალაშხია, თუმცა თანამედროვე ეტაპზე წარმოშვებული პრობლემატური საკითხები არ შეიძლება სრულად ყოფილიყო ეკონომიკურ ლიტერატურაში გაშუქებული. ეს განაპირობა ბოლო ათწლეულში საქართველოს ეკონომიკაში განხორციელებულმა ფუნდამენტურმა ცვლილებებმა. უპირველესად შეიცვალა საკუთრების ფორმა. თუ ჯერ კიდევ რამდენიმე წლის წინ ეკონომიკა წარმოდგენილი იყო სახელმწიფო საკუთრების დომინანტური მდგომარეობით, დღეისათვის დომინანტის როლი კერძო საკუთრებასა და კერძო ინიციატივას უკავია. საგარეო-ეკონომიკური ურთიერთობები რეგულირდებოდა, უფრო მეტიც, ხორციელდებოდა მხოლოდ სახელმწიფო სავაჭრო ორგანიზაციების მეშვეობით. დღეს აღნიშნული პროცესი თავისუფალია, რამაც ძირეულად შეცვალა ინტეგრაციის დონე და მიმართულებები. წარმოიშვა და ყალიბდება საბაზრო ინფრასტრუქტურა, რაც საქართველოს ეკონომიკისათვის ახალია და ა.შ. ამ

ასპექტებმაც სხვასთან ერთად განაპირობა ჩვენს მიერ სადისერტაციო კვლევის თემის შერჩევა.

პოსტსაბჭოთა ქვეყნების უმეტესობა საინვესტიციო პრობლემის გადაჭრის გზების ძიებაში იმყოფება, რასაც საქრთაშორისო ეკონომიკური ორგანიზაციები და ეკონომისტებიც აღიარებენ, საქართველო მათ შორის ერთ-ერთ ყველაზე სავალალო მდგომარეობაშია. შედეგად, უმუშევრობა საშიშ მასშტაბებს აღწევს, განუწყვეტლივ იზრდება იმ ადამიანთა რიცხვი, რომელთა შემოსავლები საარსებო მინიმუმზე ნაკლებია, მკვეთრად უარესდება სოციალური ფონი, იზრდება მიგრაცია სხვა ქვეყნებში. ყოველივე ამას კი განაპირობებს უკვე პერმანენტულად ქცეული საინვესტიციო პრობლემები, რომლის სასწრაფო დაძლევა გადაუდებელი ამოცანაა. ამდენად ამ პოზიციებიდანაც თემის აქტუალობა ცხადია.

კვლევის მიზანი და ძირითადი ამოცანები. დისერტაციის ძირითადი მიზანია საქართველოს საინვესტიციო პრობლემების მეთოდოლოგიური და მეთოდური საკითხების დამუშავება, ინვესტიციის დაბანდების მართვა და ოპტიმიზაცია, რითაც ინვესტორი უფრო გააზრებულად იმოქმედებდა, როგორც საინვესტიციო პროგრამის განხორციელების წინა საპროექტო სტადიაზე, ასევე მნიშვნელოვანია საინვესტიციო პროცესის მიმდინარეობისას პრაქტიკული რეკომენდაციების ჩამოყალიბება, ამ ძირითადი მიზნის მიღწევისათვის საჭიროა შემდეგი ამოცანების გადაწყვეტა:

- განისაზღვროს მრეწველობაში ინვესტიციების მოზიდვის ჩვენეული ხედვა, მისი არსი. გაანალიზდეს საქართველოს ეკონომიკის წარმოშობა და განვითარება. საქართველოს ეკონომიკის პოტენციალურ შესაძლებლობათა ჩამოყალიბება და მისი ადგილი მსოფლიო ეკონომიკაში;
- დამუშავდეს პრობლემები დაკავშირებული გლობალურ და დარგობრივ ეკონომიკური კრიზისთან, მასთან კავშირში გამოირჩეს ის პრიორიტეტები,

რომელთა მეშვეობითაც შესაძლებელი იქნება საქართველოში ეკონომიკური კრიზისის დაძლევა;

- დაზუსტდეს საქართველოს მრეწველობაში ინვესტიციების მოცულობის დაცემის მიზეზ - შედეგობრივი კავშირი საერთოდ საქართველოს ეკონომიკურ პრობლემებთან. სანვესტიციო პრობლემებით განპირობებული ძირითადი ფაქტორების გამოვლენა და დახასიათება. მრეწველობის დაჩქარებული განვითარებისათვის აუცილებელ ეკონომიკურ ამოცანათა სპექტრის წარმოჩენა, კონკრეტული რეკომენდაციების ჩამოყალიბება იმ ამოცანათა გადაჭრის მიზნით, რომელიც განპირობებს საქართველოს მრეწველობის კრიზისიდან გამოსვლის დაწყებას და მის შემდგომ განვითარებას;
- განხორციელდეს მაკროეკონომიკური მართვის ეფექტიანობის კავშირის კვლევა მრეწველობის ეკონომიკურ ვარდნასთან მიმართებაში;
- დახასიათდეს მიკროეკონომიკური მართვის პრობლემები და მისი გაუმჯობესების გზები წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებასა და საბოლოოდ კრიზისის დაძლევაში;
- ჩამოყალიბდეს საბაზრო ინფრასტრუქტურის განვითარების პრობლემები და მისი დაძლევის გზები, როგორც კრიზისის დაძლევის ერთ-ერთ მაგისტრალური მიმართულება;
- გადაწყდეს იმ ეკონომიკურ ღონისძიებათა სისტემა, რომლებიც ხელს შეუწყობენ მრეწველობის კრიზისიდან გამოსვლას.

კვლევის ობიექტი და საგანი სადისერტაციო ნაშრომის კვლევის ობიექტია საინვესტიციო მრეწველობის ეკონომიკური პრობლემების დაძლევის მეთოდოლოგიური და მეთოდური საკითხები საბაზრო ეკონომიკის განვითარების დღევანდელი დონის გათვალისწინებით.

კვლევის მეთოდოლოგია და მეთოდიკა სადისერტაციო შრომის მეთოდოლოგიურ საფუძველს წარმოადგენს ეკონომიკური თეორია. ზოგადად, თანამედროვე მენეჯმენტის, წარმოების ორგანიზაციის, დაგეგმვისა და მარკეტინგის თეორიები. ნაშრომში ფართოდ არის გამოყენებული უცხოელი და ქართველი

მეცნიერების მიერ შესრულებული სამეცნიერო გამოკვლევები, მეთოდოლოგიური და მეთოდური ხასიათის მონოგრაფები.

სტატიები საინვესტიციო პრობლემების შესახებ მეწველობაში და მისი აღმოფხვრის ცალკეული ასპექტების შესახებ. ამასთან ერთად გამოყენებულია საქართველოს სხვადასხვა ოფიციალური უწყებების მასალები, ტასისის პროგრამით განხორციელებული გამოკვლევები, საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ დამუშავებული საკითხები და ა.შ. ნაშრომში გამოყენებულია მეცნიერული გამოკვლევის ანალიზის და სინთეზის, სტატისტიკური, მათემატიკური, დიალექტური და სისტემური მიდგომის მეთოდები, აგრეთვე სხვადასხვა მეცნიერთა დებულებები.

მეცნიერული სიახლე. სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი სიახლე არის, რომ იგი საქართველოს სინამდვილეში არის ერთერთი პირველი მცდელობა მიძღვნილი საქართველოს მრეწველობაში საინვესტიციო პრობლემებისადმი. პრობლემების დაძლევის მაკრო- და მიკროეკონომიკური ფაქტორების გამოვლენისა და სისტემატიზაციისადმი. აქედან გამომდინარე კვლევის ნოვატორობა გამოიხატება შემდეგი კერძო სიახლეებით;

- გაანალიზებულია საქართველოში მრეწველობისა და საბანკო სექტორის წარმოშობა და განვითარება, დახასიათებულია ინვესტირების პრობლემები საერთოდ და მათი გამოვლენა საწარმოო სიმძლავრეთა განვითარების დინამიკაში.
- გაკეთებულია დასკვნა, რომ მეწველობაში საინვესტიციო პრობლემების დაძლევის ერთიანი და სტანდარტული თეორია არ არსებობს და ვერც იარსებებს იმდენად, რამდენადაც გარემოებები რომლებიც განაპირობებენ ინვესტირების პროცესს, ერთნაირი არასოდეს არ არის. თუმცა აღიარებულია ეკონომიკის სახელმწიფო რეგულირების პრინციპი ინვესტიციების ზრდის ზოგად თეორიად. ამდენად რეგულირების ეფექტიანობით განისაზღვრება ინვესტიციების მოზიდვა და მისი

მოცულობაც. ამ კუთხითაა აუცილებელი მრეწველობაში ეკონომიკური პრობლემის დაძლევის გზების ძიებაც;

- დღეს მრეწველობა უნდა გახდეს საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკის პრიორიტეტი, ამიტომ მრეწველობაში მცირე ბიზნესს ხელიშეწყობა სჭირდება. მას ქვეყნისათვის ბევრი სიკეთის მოტანა შეუძლია. საქართველო სადაც ბოლო ათწლეულების მანძილზე ღრმა საინვესტიციო პრობლემებს განიცდის, შედეგად უკიდურესად შემცირდა არამართო სამრეწველო პროდუქციის მოცულობა, არამედ მრეწველობაში დასაქმებულთა რიცხოვნობა, საწარმოო სიმძლავრეებიც განიცდიან რაოდენობრივ შემცირებას მათი დემონტაჟისა და ექსპორტის გზით, ხოლო არსებული სიმძლავრეები მორალური ცვეთის დამთრგუნველ გავლენას განიცდიან. ამიტომ თუ სასწრაფოდ არ იქნა ხელშეწყობა გადამამუშავებელი მრეწველობის ფუნქციონირებისადმი, დიდია მისი საერთოდ განადგურების პერსპექტივა, რაც თავის მხრივ ხანგრძლივად დაასამარებს ინდუსტრიულ ქვეყნად აღდგენის იმედსაც. ამ ამოცანის გადაწყვეტის მიზნით სადისერტაციო ნაშრომში განიხილება და სისტემატიზირდება ის ობიექტური და შედარებით სუბიექტურ ფაქტორთა ერთობლიობა, რომელთა დროზე გადაწყვეტა უზრუნველყოფს მრეწველობის აღდგენას;
- უკანასკნელ პერიოდში საქართველოში მიმდინარეობს ფართო მასშტაბიანი პრივატიზაცია, მისი განხორციელების მიუხედავად პრივატიზებული საწარმოების აბსოლუტური უმრავლესობა ისე, როგორც ჯერ კიდევ სახელმწიფო საკუთრებაში მყოფი სამრეწველო საწარმოები უმოქმედოდ არიან. აქედან გამომდინარე არსებობს რაღაც ობიექტური ხელისშემშლელი პირობები, რომლებიც წარმოების მუხრუჭად გვევლინება. ამ პირობებიდან სადისერტაციო ნაშრომში განიხილება მოქმედი საგადასახადო სისტემა და გადასახადების განაკვეთების სიდიდეები წარმოების ეფექტიანობასთან მიმართებაში. შემოთავაზებულია კონკრეტული რეკომენდაციები საგადასახადო სისტემის მასტიმულირებელი როლის წარმოშობისა და განვითარებისათვის;

- კარგა ხანია ისტორიას ჩაბარდა პროდუქციის განაწილების ცენტრალიზებული სისტემა, მაგრამ მიუხედავად ამისა საქართველოში ვერ განვითარდა თანამედროვე საბაზრო ინფრასტრუქტურა, ეს შეეხება, როგორც სასაქონლო ბირჟებს, ასევე საფონდო და ფასიანი ქაღალდების ბაზარს. ამიტომ ნაშრომში გაანალიზებულია ამ მდგომარეობის გამომწვევი მიზეზები და დასახულია მისი განვითარების გზები;
- მრეწველობის საინვესტიციო პრობლემების გადაჭრის რეკომენდაციები, კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, ჩამოყალიბებულია სისტემურ ღონისძიებათა სახით, რომელიც ითვალისწინებს შემდეგ ძირითად მიმართულებებს: საგადასახადო სისტემის სრულყოფა, სახელმწიფო დახმარება და ხელსაყრელი საინვესტიციო გარემოს შექმნა, საბაზრო ინფრასტრუქტურის განვითარებისადმი მაქსიმალური ხელშეწყობა, ტექნიკური პერსონალის მომზადებისადმი ხელშეწყობა, საბანკო საქმის განვითარება და ფინანსური სისტემის სრულყოფა, მენეჯმენტის ორგანიზაცია.

სადისერტაციო ნაშრომის მეთოდოლოგიური და თეორიული მნიშვნელობა. გამოიხატება იმაში, რომ იგი შეიძლება გამოყენებული იქნას ინვესტირების თეორიის შემდგომი დამუშავებისათვის, მრეწველობის განვითარების ეკონომიკური თეორიის სრულყოფისათვის. დისერტაციის თეორიულ ნაწილში მიღებული შედეგები წარმოადგენს ეკონომიკური კრიზისების ზოგადი თეორიის გაუმჯობესების მცდელობას და ამ მიმართებით ერთიანი მიდგომის ჩამოყალიბების საქმეში დადებით როლს შეასრულებს.

სადისერტაციო ნაშრომის პრაქტიკული მნიშვნელობა. სადისერტაციო ნაშრომში მიღებული დასკვნების პრაქტიკული რეალიზაცია ხელს შეუწყობს მთლიანი შიდა პროდუქტის მოცულობის მკვეთრ ამაღლებას და უმუშევრობის დონის შემცირებას, აქედან გამომდინარე ყველა დადებითი შედეგებით.

სადისერტაციო ნაშრომში ჩატარებული კვლევის შედეგებს და მიღებულ რეკომენდაციებს აქვს უდიდესი მნიშვნელობა სახელმწიფო სახელისუფლო

სტრუქტურებისათვის, იმ მაკროეკონომიკური ღონისძიებების განხორციელებისათვის, რომლებიც უზრუნველყოფენ საქართველოს ღრმა საინვესტიციო პრობლემების და მათ შორის მრეწველობის კრიზისის დაძლევის პროცესის განხორციელების დაწყებას. აქედან გამომდინარე მიღებული რეკომენდაციები შეიძლება გამოყენებული იქნას საგადასახადო კოდექსში ცვლილებების შეტანისათვის, კანონში “ფასიანი ქაღალდებით ვაჭრობის შესახებ” სრულყოფის ღონისძიებათა გატარებისათვის, საფონდო ბირჟების შესახებ კანონის პროექტის დამუშავებისათვის და ა.შ. ამასთან ერთად ეკონომიკის სამინისტროს შეუძლია მრეწველობის დარგისათვის გაითვალისწინოს ნაშრომში მიღებული რეკომენდაციები.

სადისერტაციო ნაშრომის სტრუქტურა. სტრუქტურა განპირობებულია ერთი მხრივ სტუ-ს მოთხოვნებით და მეორეს მხრივ სადისერტაციო თემის კვლევის სპეციფიკით. ნაშრომი წარმოდგენილია კომპიუტერზე სტუ-ს მოთხოვნების შესაბამისად აკრეფილ გვერდზე, მოიცავს შესავალს, ლიტერატურის მიმოხილვის, შედეგების და მათი განსჯის, დასკვნის და გამოყენებული ლიტერატურის ჩამონათვლის განყოფილებებისაგან. სადისერტაციო ნაშრომში არის თვრამეტი ნახაზი და ცხრა ცხრილი.

2.ნაშრომის მოკლე დახასიათება

შესავალში გადმოცემულია თემის აქტუალურობა, პრობლემის შესწავლის მდგომარეობა, კვლევის მიზანი და ამოცანები, კვლევაში გამოყენებული მეთოდები და მეთოდოლოგია, კვლევის შედეგად მიღებული სიახლეები და სადისერტაციო შრომის სტრუქტურა.

ლიტერატურული მიმოხილვის განყოფილება წარმოადგენილია შემდეგი პარაგრაფით: ინვესტიციების არსი და მნიშვნელობა საქართველოს ეკონომიკისათვის და ინვესტიციების მოზიდვის პრობლემატიკით სამეცნიერო ლიტერატურეში. პირველ პარაგრაფში გამოკვეთილია ინვესტიციების არსი და მნიშვნელობა ეკონომიკის ფუნქციონირებაში, საქართველოს ეკონომიკური მდგომარეობის გათვალისწინებით დასაბუთებულია საქართველოს მრეწველობაში ინვესტიციათა მოზიდვის პრიორიტეტული მნიშვნელობა. განსაზღვრულია ინვესტიციების ფორმები, კატეგორიები და განხილულია ინვესტიცია, როგორც რთული ეკონომიკური მოვლენა და მისი დაგეგმარების და სწორი მართვის აუცილებლობა ეკონომიკური ეფექტიანობის ზრდის საქმეში. ინვესტიციების დაგეგმვისას მნიშვნელოვანს წარმოადგენს ინვესტიციების კლასიფიკაციის განსაზღვრა, შემდეგი ნიშნებით საინვესტიციო სტრატეგიის შემუშავების ეტაპზე ტარდება სტრატეგიული გეგმის იდეის რეალიზაციის ალტერნატივის ძირფესვიანი ანალიზი. განხილულია ორგანიზაციის საინვესტიციო ციკლის სტრუქტურა, დაგეგმვის პროცესი, ინვესტიციების მიმართულებების მოძებნის პროცესი, კაპიტალწარმომქმნელი ინვესტიციები, პროექტების პირველადი შერჩევა წარმოებს ხარისხობრივი პარამეტრების მიხედვით. გამოირიცხება არარენტაბელური პროექტები, რომელიც ეწინააღმდეგება სტრატეგიულ მიზნებს, რომლებიც ფიზიკურად შეუსრულებადია. ამ სტადიაზე პროექტები კლასიფიცირდება სხვადასხვა ტიპების მიხედვით და თითოეული პროექტი ფორმირდება წინადადების სახით და წარმოადგენს ბიზნეს-გეგმის შემუშავებისთვის საფუძველს.

მსოფლიოს წამყვანი ქვეყნების ეკონომიკაზე დაკვირვებით ნათლად ვხედავთ, რომ სახელმწიფოს სამეურნეო კომპლექსის ფუნქციონირება ყოვლად შეუძლებელია ინვესტიციების გარეშე. ინვესტიციები უზრუნველყოფენ კვლავწარმოების უწყვეტობას. ხელს უწყობენ საწარმოო, ინოვაციური და სოციალური პროექტების რეალიზაციას, მონაწილეობენ წარმოების მოცულობის ზრდისა და საზოგადოებრივი წარმოების ეფექტიანობის შემდგომი ამაღლების

საქმეში. სახელმწიფოს კრიზისის პირობებში ინვესტიციები წარმოადგენენ ყველაზე მნიშვნელოვან საშუალებას სოციალური და საწარმოო პოტენციალის სტრუქტურული გარდაქმნისა და მისი ბაზრისადმი დაქვემდებარების გზაზე.

საქართველო არის დერეფანი კავკასიისა და ცენტრალური აზიისთვის და ასევე წარმოადგენს რეგიონის ხერხემალს. საქართველოს გააჩნია ხელსაყრელი გეოგრაფიული ადგილმდებარეობა, რაც საშუალებას აძლევს ქვეყანას მიიღოს სოლიდური შემოსავლები სატრანზიტო დერეფნიდან, რაც მნიშვნელოვნად განავითარებს ქვეყნის ეკონომიკას. ევროპული ქვეყნებისთვის ყველაზე ხელსაყრელია სამხრეთ კავკასიაში მდებარე საქართველოს გავლით იქონიონ სავაჭრო ურთიერთობა ცენტრალური აზიისა და ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებთან, მაგრამ ამის და მიუხედავად, თუ გადავხედავთ ჩვენი ქვეყნის საინვესტიციო ბაზარს წლების განმავლობაში დავინახავთ მეტად ცვალებად ციფრებს, რაც ქართულ ეკონომიკასა და მოსახლეობაზე საკმაოდ მკაფიოდ აისახება, ხოლო ინვესტირების წლიური მაჩვენებლის ასეთ მკვეთრ ცვალებადობას ისევე ჩვენი ქვეყნის არამდგრადი ეკონომიკა იწვევს.

თუმცა, აღსანიშნავი ფაქტია ის, რომ საქართველო ერთ-ერთი ყველაზე გახსნილი ქვეყანაა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებისათვის და ის პოსტსაბჭოთა სივრცესა და აღმოსავლეთ ევროპის რეგიონში ბიზნესის კეთების სიმარტივის თვალსაზრისითაც არავის უთმობს პირველობას.

ამავე განყოფილებაში განიხილება ქართველი და უცხოელი მეცნიერების ნაშრომები მიძღვნილი ინვესტირების პროცესის, ინვესტიციათა მოზიდვის, ინვესტიციების ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასების საკითხებისადმი.

ინვესტიციები საქართველოსთვის უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა. რამდენადაც ქვეყანა განვითარებად სახელმწიფოთა რიცხვს მიეკუთვნება-მთლიანი შიდა პროდუქტით ერთ სულ მოსახლეზე 3600 ა.შ.შ. დოლარით და ქვეყნები, რომელთა ანალოგიური მაჩვენებელი მშპ-ის ერთ სულ მოსახლეზე 1500 ა.შ.შ. დოლარზე

ნაკლებია მიიჩნევა უღარიბესად. ამიტომ საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკის პრიორიტეტს წარმოადგენს ინვესტიციების მოცულობის მკვეთრი ამაღლება, იმ მიზნით, რომ გაიზარდოს არსებული საწარმოო სიმძლავრეები, ამაღლდეს საქართველოში წარმოებული პროდუქციის კონკურენტუნარიანობა და შემცირდეს უმუშევართა რიცხვი.

საკითხის აქტუალობიდან გამომდინარე მთელი მსოფლიოს მეცნიერები ფართოდ განიხილავენ ინვესტიციების მოზიდვის, მისი მენეჯმენტის, დაგეგმვის, ეკონომიკური შედეგების წინასწარი გათვლის მეთოდებს და ა. შ. ამ თავში მოკლედ არის წარმოდგენილი ინვესტიციების კვლევის მდგომარეობა თანამედროვე სამეცნიერო ლიტერატურაში.

ინვესტიციების მეცნიერული შესწავლა მსოფლიო ეკონომიკურ ლიტერატურაში წარმატებით ხორციელდება. საქართველოში კი მიუხედავად ეკონომიკური კრიზისის ხანგრძლივად განვითარების პერიოდისა, მისი შესწავლა მეცნიერების მიერ არადაამაკმაყოფილებელია. განსაკუთრებით ეს ითქმის სამრეწველო ინვესტიციებზე და მათ პრობლემებზე. ამასთან საქართველოში საინვესტიციო პრობლემები რიგი თავისებურებებით გამოირჩევა, რომელთაგან უპირველესია დენაციონალიზაცია და ეროვნული დამოუკიდებლობით წარმოქმნილი ობიექტური სირთულეები. საინვესტიციო პრობლემების დამლევა როგორც მეცნიერ ეკონომისტთა, ასევე პრაქტიკოს - ეკონომისტთა დიდ ძალისმეფას მოითხოვს;

საქართველოს ეკონომიკური განვითარებით ისტორიულად უფრო წინ იდგა, ვიდრე მეზობელი ქვეყნები. ბოლო საუკუნეებში განვითარებულმა მოვლენებმა კი საქართველოს ეკონომიკის განვითარების ტემპები შედარებით შეამცირა. მიუხედავად ამისა მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრიდან საქართველოს ეკონომიკა შედარებით სწრაფად ვითარდებოდა და აქ ფეხი მოიკიდა კაპიტალისტურმა წარმოებამ. ამ პერიოდში არსებული საინვესტიციო პრობლემები თავისი ხასიათით და დროში მიმდინარეობით მსგავსი იყო რუსეთისა და მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში

განვითარებული კრიზისებისა, თუმცა ეკონომიკური აღმავლობის საერთო მიმართულება გარდაუვალია;

ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის საერთო დახასიათებისათვის გამოიყენება წარმოებული პროდუქციის მოცულობა, უმუშევრობის დონე და ინფლაციის სიდიდე. ეკონომიკის დაბალანსებული განვითარებისათვის აუცილებელია წარმოებული პროდუქციის მოცულობის მიხედვით დინამიკაში არსებობდეს ზრდის ტემპები. ეს გამოიხატება, როგორც საერთო ეროვნული პროდუქტის, ასევე მთლიანი შიდა პროდუქტის და ეროვნული შემოსავლის მაჩვენებლის მიხედვით. ამავე დროს უმუშევრობის დონე არ უნდა აღემატებოდეს მის ე.წ.ნორმალურ მნიშვნელობას, რომელიც საქართველოსათვის დასავლური სტანდარტებით გათვლის შემთხვევაში არ უნდა იყოს 10-12 პროცენტს ზევით, ხოლო ინფლაციის დონემ არ უნდა გადააჭარბოს წლიურად ერთნიშნა რიცხვს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ადგილი აქვს ეკონომიკური კრიზისის დადგომას;

საყოველთაოდ აღიარებულია კრიზისის ორი სახე - გლობალური და დარგობრივი. იშვიათია შემთხვევა, რომ გლობალურ ეკონომიკური კრიზისის არსებობის რომელიმე დარგი არ აღმოჩნდეს კრიზისულ მდგომარეობაში, ხოლო დარგობრივი კრიზისის კონომიკური პარამეტრებით შეფასებისას საკმარისია ამ დარგში შექმნილი პროდუქციის მოცულობის და დასაქმებულთა რიცხოვნების შემცირების ტემპების შეფასება. ხშირად პირიქით, ადგილი აქვს კრიზისული დარგის პროდუქციის გაიფებას ანუ ამ დარგის პროდუქციის მიხედვით ვალუტის მსყიდველუნარიანობის ამაღლებას. თუმცა არის საპირისპირო შემთხვევებიც - ზოგჯერ დარგების კრიზისს თან სდევს მათ მიერ წარმოებული პროდუქციის ფასების ზრდა;

ეკონომიკური მეცნიერების წარმოქმნა და განვითარება არსებითად საინვესტიციო პრობლემების თავიდან აცილების მეცნიერული გზების შესწავლას ეხება, თუმცა საკუთრივ ივესტიციების პრობლემების დაძლევის გზებისადმი

მიძღვნილი ეკონომიკური შრომები არც თუ ისე ხშირია, ამიტომ საივესტიციო პრობლემების წარმოქმნის მიზეზების და კზირიზების დაძლევის ეკონომიკური თეორიის შემუშავებას არსებითი მნიშვნელობა აქვს ეკონომიკური მეცნიერების განვითარებისათვის და ეკონომიკის დაბალანსებული, პროპორციული ზრდისათვის.

კვლევის ძირითადი ნაწილი წარმოდგენილია „შედეგების და მათი განსჯის“ განყოფილებაში. იგი მოიცავს ექვს პარაგრაფს.

პირველ პარაგრაფში „ინვესტიციების მნიშვნელობა საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისათვის“ გაანალიზებულია საქართველოს დღევანდელი ეკონომიკური მდგომარეობა, აღნიშნულია, რომ საქართველოში ჯერ კიდევ ძალიან დაბალია ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის მოცულობა, რის გამოც ქვეყანა განვითარებადი სახელმწიფოების ჯგუფს მიეკუთვნება, ამასთან ძალიან დაბალია მრეწველობის სექტორში შექმნილი დამატებითი ღირებულება, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს ეკონომიკური განვითარების ტრადიცია და მოსახლეობის განათლების, მათი პროფესიონალიზმის დონე იძლევა საშუალებას მრეწველობის დაჩქარებული განვითარებისათვის. გამომდინარე აქედან აუცილებელია მრეწველობის დარგის სტიმულირება და მასში ინვესტიციების მოსაზიდად შესაბამისი მაკრო- და მიკროეკონომიკური გარემოს შექმნა.

მოცემულია მარტივი მოდელი, რომელიც განიხილავს კავშირს მოხმარებას, დანაზოგსა და ინვესტიციებს შორის. განხილულია ეკონომიკური წონასწორობისა და არაწონასწორობა მდგომარეობადა დოვლათის ბაზარზე, ნაჩვენებია მათი ფუნქცია და ფორმულირება.

მეორე პარაგრაფი სახელწოდებით - „ინვესტიციების სახეები და მათი განვითარების ანალიზი“ - განიხილავს ინვესტიციების კლასიფიცირების მეთოდებს, ანალიზებს მათ და საქართველოს მრეწველობის საჭიროებებიდან გამომდინარე

დასაბუთებულია რეალური ინვესტიციების მოზიდვის აუცილებლობა მრეწველობაში, განსაკუთრებით დამამუშავებელ მრეწველობაში.

შემდეგი პარაგრაფი - „მრეწველობაში ინვესტიციების მოზიდვაზე მოქმედი მაკრო- და მიკროეკონომიკური ფაქტორების გამოკვლევა“ -, აღწერს ინვესტიციების მოზიდვის პროცესის დაჩქარებისათვის მაკროეკონომიკურ გარემოს, სადაც გამოიკვეთა ისეთი მიმართულებები, როგორებიცაა: საბაზრო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები - სასაქონლო ბირჟების ორგანიზება, ფასიანი ქაღალდების ბაზრის ფუნქციონირებისათვის შესაბამისი გარემოს ჩამოყალიბება, ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის ისე წარმართვა, რომ ეროვნულმა ვალუტამ შეინარჩუნოს მდგრადობა თავისუფლად კონვერტირებად ვალუტებთან მიმართებაში, აღდგეს შრომითი ბირჟები და ამით ხელი შეეწყოს შრომის მაძიებელთა პროფესიონალურ სტრუქტურისა და მათ მომზადება-გადამზადების პროცესს სამრეწველო დარგების მოთხოვნილებათა შესაბამისად.

ეკონომიკური მდგომარეობის ძირითად მაკროეკონომიკურ პარამეტრებად დღემდე არსებული ყველა ეკონომიკური მეცნიერებათა მიმართულებები მეტნაკლებად იყენებენ შემდეგ მაჩვენებლებს: წარმოებული პროდუქციის მოცულობას, უმუშევრობის დონეს და ინფლაციას. ამასთან წარმოებული პროდუქციის მოცულობას გამოხატავენ “მთლიანი შიდა პროდუქტის”, “ერთობლივი საზოგადოებრივი პროდუქტის”, “ეროვნული შემოსავლის”, “ეროვნული პროდუქტის” და სხვა სახელწოდებებით. ყველაზე ხშირად კი ეკონომიკურ მდგომარეობას გამოხატავენ მთლიანი ეროვნული პროდუქტის მოცულობით. ესაა ეკონომიკის სფეროში შექმნილი საერთო საქონელი და მომსახურება. მას ხშირად უწოდებენ “მთლიან შიდა პროდუქტს” (მშპ). მშპ-ის მოცულობის შემცირება, დეპრესიის მიმანიშნებელია, როდესაც ადგილი აქვს ქვეყნის ეკონომიკის მშპ-ს გაზრდას, მაშინ დადებითი ტენდენციებით ხასიათდება ისეთი მაკროეკონომიკური მაჩვენებლებიც, როგორიცაა უმუშევრობის დონე და ინფლაცია. საბოლოო ჯამში კი ადგილი აქვს საზოგადოებრივი მოთხოვნილებების

უკეთდაკმაყოფილებას,რაც ამ მატერიალური წარმოების საბოლოო მიზანს წარმოადგენს.

ინფლაციის გამომწვევი მიზეზები სხვადასხვაა, ხოლო თვითონ ინფლაცია მაკროეკონომიკურ დონეზე გვევლინება, როგორც შეუსაბამობა ერთობლივ მოთხოვნილებასა და მიწოდებას შორის. ასეთი შეუსაბამობა არღვევს მათ შორის ღირებულებით ბალანსს. ინფლაციური პროცესების შეფასების სხვადასხვა მიდგომაა ეკონომიკურ ლიტერატურაში. კეინსიალიზმი ინფლაციას, როგორი ტემპითაც არ უნდა ხასიათდებოდეს იგი, ერთმნიშვნელოვნად განიხილავს ეკონომიკის უარყოფით მოვლენად და მოუწოდებს შესაბამის სახელმწიფო რეგულირების ორგანოებს მისი მინიმუმამდე შემცირებისაკენ. ასეთი შეხედულების ჩამოყალიბებას ხელი შეუწყო პირველ რიგში დიდი დეპრესიის პერიოდში ინფლაციური პროცესების არსებობამ. საპირისპიროს ამტკიცებს მონეტარისტული თეორია. მათი შეხედულებით ინფლაციის არსებობა არა მარტო გარდაუვალი, არამედ აუცილებელი და სასურველია ეკონომიკური სისტემის ნორმალური ფუნქციონირებისათვის. მონეტარისტები ინფლაციის გარკვეულ ზომასთან აკავშირებენ ეკონომიკის აღმავლობას. გამოშვებულ პროდუქციაზე მოთხოვნილების გაზრდას და უმუშევრობის შემცირებას. მსგავსი პოზიცია უკავია „ახალი ეკონომიკური სკოლის“წარმომადგენლებსაც.იმ მნიშვნელოვან პრობლემებს შორის, რომლებიც გავლენას ახდენენ საქართველოს საბანკო სისტემის ფორმირების პროცესში ეროვნული ეკონომიკის და მრეწველობის აღორძინებაზე უმნიშვნელოვანესს წარმოადგენს ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის სწორად განსაზღვრა. ფულად-საკრედიტო პოლიტიკა მოწოდებულია გადაწყვიტოს ისეთი ამოცანები, როგორცაა: 1. ქვეყნის ეკონომიკური ზრდა; 2. ეროვნული ვალუტის სტაბილურობა; 3. მოსახლეობის რაციონალური დასაქმება; 4. ოპტიმალური საგადასახადო ბალანსის ფორმირება. ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის მთავარი ამონაცნა უნდა იყოს ისეთი ღონისძიებების შემუშავება და მათი პრაქტიკული რეალიზაციისთვის ისეთი შესაბამისი მექანიზმების შექმნა,

რომელიც უზრუნველყოფს ფულის მასის მოძრაობის ოპტიმალურ დინამიკას, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელი იქნება როგორც ინფლაციური პროცესების შეჩერება, ასევე წარმოების განვითარების სტიმულირება. აღნიშნულის მისაღწევად აუცილებელია მოქნილი ბანკთაშორისი დაკრედიტების განვითარება, უპერსპექტივო საბიუჯეტო დაფინანსების შემცირება და საკრედიტო ემისიის რაციონალური მართვა.

მრეწველობის ინვესტირებაში მონაწილეობს უცხოური და საქართველოს ბანკები. ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის განცხადებით: საქართველოში ბანკის პრიორიტეტები მომდევნო სამი წლის განმავლობაში ფოკუსირებული იქნება კერძო სექტორში ინვესტიციების ზრდაზე, ენერჯო სექტორის მოდერნიზებაზე და საქართველოს რეგიონალური და გლობალური ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობაზე. ბანკი მხარს დაუჭერს საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტს გახადოს ზრდა უფრო სოციალურად მიმართული, მაგალითად: მუნიციპალური მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების, საქართველოს ნაკლებად განვითარებულ რეგიონებში. საქართველოში ბანკის საქმიანობა ფოკუსირებული იქნება შემდეგ სფეროებზე:

1. კერძო ინვესტიციების ხელშეწყობა - ბანკი გააგრძელებს ოპერაციებს კერძო სექტორის კლიენტებთან პირდაპირ და არაპირდაპირ დაფინანსების მიმართულებით საქართველოში მოქმედი კერძო ბანკების საშუალებით;
2. ენერჯეტიკის სექტორის მოდერნიზაციის დასრულება - ბანკი დაასრულებს ენერჯეტიკის სექტორში ადრე დაწყებულ პროექტებს, რომელთა მიზანია ენერჯის წარმოების ზრდა და საექსპორტო ბაზრების წვდომა;
3. საქართველოს რეგიონალური და გლობალური ეკონომიკური ინტეგრაციის მხარდაჭერა - ბანკი ფოკუსირებული იქნება პროექტებზე სხვადასხვა სფეროებში, ინფრასტრუქტურის, ლოჯისტიკის, ტელეკომუნიკაციების და ფინანსური სექტორის ჩათვლით, რაც ხელს შეუწყობს ტრანსეკონომიკურ

აქტივობებს.

მრეწველობის ეკონომიკური კრიზისის დაძლევა შეუძლებელია საქართველოში მაკროეკონომიკური მართვის ეფექტიანობის ამაღლების გარეშე. უფრო სწორად ჯერ-ჯერობით საქართველოს მაკროეკონომიკური მმართველობა საერთოდ არ ხასიათდება ეფექტიანობით. მის გარეშე კი შეუძლებელია შეიქმნას წარმატებული სამეწარმეო და ბიზნეს გარემო. თუ კონკრეტული საწარმოთა ფუნქციონირების შედეგები უმეტესწილად თვით ამ საწარმოს მენეჯმენტით და მასთან დაკავშირებული ადგილობრივი ფაქტორებით განისაზღვრება, როდესაც საქმე გვაქვს ეკონომიკის დაცემასთან ან მისი რომელიმე დარგის - ჩვენს შემთხვევაში მრეწველობის კრიზისთან, მაკროეკონომიკურ ღონისძიებათა წვლილი მოვლენათა განვითარებაში განუზაზღვრელია.

ეკონომიკის განვითარების ერთ-ერთი ძირითადი მუხრუჭი სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკისადმი უნდობლობაა. აღნიშნული ყალიბდება ეკონომიკის მართვის ცენტრალური ორგანოების მიერ ზოგჯერ გამოცხადებული შეღავათების გაუქმებით. მაგალითად, ეკონომიკის სტიმულირებისათვის მთავრობამ შეიძლება გამოაცხადოს ინვესტიციათა შეღავათიანი დაბეგვრის პოლიტიკა, ხოლო შემდეგ სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტურობის აღმოფხვრის მოტივით, უარი თქვას მასზე. ასეთ ქმედებებს საქართველოში ბოლო ათწლეულის განმავლობაში რამდენჯერმე ჰქონდა ადგილი. მეორე რიგის მაგალითია სახელმწიფოს მხრიდან პატენტის დაუცველობა. როდესაც სახელმწიფო არ გამოდის გარანტად პატენტის მოქმედების მთელი ნორმატიული დროის პერიოდში აღმოჩენებისა და გარიგებების ავტორთა აქსკლუზიური უფლებების უზრუნველსაყოფად. ასეთი არათანმიმდევრული პოლიტიკის შედეგად ინვესტორები უბრალოდ იზღვევენ თავს და არ ახორციელებენ ბიზნესში ინვესტიციას. ეკონომიკური აგენტების პოლიტიკის ეფექტიანობა მინიმუმამდე ეცემა. ეკონომიკური დაცემის თავიდან აცილებისას მძლავრი მაკროეკონომიკური

იარაღია სწორი მონეტარული პოლიტიკის გატარება. არა მარტო მონეტარისტების მიერ, არამედ ეკონომისტთა აბსოლუტური უმრავლესობის მიერაც, აღიარებულია, რომ დროის მოკლევადიან პერიოდში, მაშინ როდესაც მოსალოდნელია ფლუქტაცია, სახელმწიფომ უნდა განახორციელოს რომელიმე იმ დარგის ფინანსური დახმარება, რომელიც ამას ყველაზე მეტად საჭიროებს და შემდეგ იდიკატორული ეფექტით ეკონომიკურ პროცესებს სტიმული მოეცემა, თუნდაც ეს მოხდეს ფულადი მისიის გადიდებითა და შესაბამისად ინფლაციის ზრდით. მაგრამ საქართველოში ასეთი მაკროეკონომიკურ მექანიზმის არეალი არსებული სიტუაციის გამო, ძალზედ შეზღუდულია. შეზღუდულია იმიტომ, რომ ჯერ ერთი ლარს დაკარგული აქვს ნდობა მოსახლეობაში, იგი თითქმის ვერ ასრულებს ფულის ერთ-ერთ ძირითად ფუნქციას — დაგროვების ფუნქციას. ლარი არაკონვერტირებადია საქართველოს გეოგრაფიულ საზღვრებს გარეთ და ნაწილობრივ ქვეყნის შიგნითაც. არის ტერიტორიის გარკვეული ნაწილები, სადაც ეროვნული ვალუტა არ არის გაცვლის ერთადერთი საშუალება, ამასთან მოსახლეობაც და ფირმებიც ამჯობინებენ ქვეყნის შიგნითაც კი დეპოზიტზე იქონიონ მხოლოდ საზღვარგარეთული ვალუტა აშშ დოლარი ან ევრო. ამდენად ეროვნულ ბანკს სხვა საშუალება არ აქვს, გარდა იმისა, რომ ლარი მიაბას, რომელიმე უცხოურ ვალუტას. ამჟამად ქართველოს უმთავრეს ამოცანას მეწარმეობის განვითარებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა წარმოადგენს. ქვეყანაში მიმდინარე სოციალურ-ეკონომიკური რეფორმების გარკვეული წარმატების მიუხედავად, ეკონომიკაში შექმნილი მდგომარეობა კვლავ მძიმეა. არსებული მდგომარეობიდან გამოსავალია: მაკროეკონომიკური გარემოს ღრმა ანალიზი, რომელშიც აღნიშნულ დარგი ვითარდება; მაკროეკონომიკური ფაქტორების გამოვლენა, რომელიც მასზე ახდენს როგორც დადებით ასევე უარყოფით გავლენას; მათი გავლენის გაზომვა და შეფასება. აღნიშნული ანალიზის ჩატარების შემდეგ უნდა მოხდეს დარგის დაფინანსების წყაროების შერჩევა, სადაც თავისი გადამწყვეტი სიტყვა უნდა თქვას საბანკო სექტორმა.

ჩვენი ქვეყნის მოდერნიზაცია, ანუ ძველიდან ახალ სისტემაზე გადასვლა, გულისხმობს დასავლური ტიპის სახელმწიფოს მშენებლობას.

ძველიდან ახალ სისტემაზე გადასვლის პერიოდი შეიძლება დაიყოს 1990 წლიდან 2003 წლამდე და შემდეგ, როცა იყო მცდელობა ეკონომიკური პოლიტიკის კონსოლიდაციის, ეკონომიკური ლიბერალიზაციის და „მოდერნიზაციის“ განახლებული ხედვების გარშემო. მრეწველობის განვითარებაზე გავლენას ახდენს მიკროგარემოს შემდეგი ძირითადი ფაქტორები:

1. ბუნება-ბუნებრივი რესურსები, ტერიტორია, წყალი, ჰაერი, ნედლეული;
2. ტექნიკა-კაპიტალური რესურსები, შენობები, მანქანები ინსტრუმენტები, აღჭურვილობა;
3. შრომითი რესურსები-აქ შედის პერსონალი;
4. ინფორმაცია;
5. მეწარმეობრივი ფორმა, მენეჯმენტი;
6. დაკრედიტება.

ბანკები თავისუფალ ფულად რესურსებს მიმართავენ ეკონომიკის რეალურ სექტორში. ამ შემთხვევაში არ არის მოსალოდნელ, რომ ბანკების ინვესტიცია გაიზრდება. ბანკებისათვის დაკრედიტების სამიზნე ვაჭრობა ხდება და სამომხმარებლო სესხების ასეთი მკვეთრი ზრდა შეიძლება ქვეყნის ეკონომიკისათვის სახიფათოც კი იყოს. რაც შეეხება მოსახლეობას, სამომხმარებლო სესხებზე მათი მოთხოვნა ყოველთვის დიდი იყო. მიუხედავად იმისა, რომ მათი შემოსავალი ძალიან ნელა იზრდება, მათი მისწრაფებაა იცხოვრონ კარგად დღეს და არა ხვალ. მოქალაქეები კარგად ვერ თვლიან რამდენად გადახდისუნარიანნი არიან ამავე დროს სამომხმარებლო სესხს არ სჭირდება იპოთეკა და ამ ფაქტორმა განაპირობა დაკრედიტების ზრდა. საფინანსო ბაზრის ინსტრუმენტების

შემოსავლიანობის დაცემა ამცირებს ბანკების საინვესტიციო შესაძლებლობებს, ხდის მათ ფინანსურ მდგომარეობას არამყარს. ბანკები ზრუნავენ მიმდინარე ლიკვიდურობის მდგომარეობაზე. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ უკეთესი ეკონომიკური კონიუნქტურის პირობებში ერთობლივი ფინანსური რესურსების მნიშვნელოვანი ნაწილი საკმარისი არ არის სერიოზული კაპიტალდაბანდებისათვის მრეწველობაში, ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში. საკრედიტო-საფინანსო სისტემის კრიზისის დამლევაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება სახელმწიფოს როლის გააქტიურებას საინვესტიციო პროცესის უზრუნველყოფაში ანუ უნდა მოხდეს სახელმწიფო გარანტიის მექანიზმის განვითარება. ამადლდეს სახელმწიფოს მაკოორდინირებელი როლი საინვესტიციო საქმიანობაში ორგანიზაციული და ინსტიტუციონალური წინაპირობების შექმნაში და ამავე დროს გაიზარდოს სახელმწიფო ინვესტიციების მოცულობა. შეიქმნას ადეკვატური საკანონმდებლო ბაზა, მოხდეს გრძელვადიანი მიზნობრივი ინვესტიციის ჩადებაზე სახელმწიფოს გარანტიების გაცემის პრაქტიკაზე გადასავლა, განხორციელდეს სესხების დაზღვევაზე გადასავლა, რომელიც მიმართული იქნება ინვესტიციების და საწარმოო რისკების დაზღვევასა და გადაზღვევაზე. იმისათვის, რომ ქვეყნის ეკონომიკა და მისი მნიშვნელოვანი დარგი-მრეწველობა გახდეს მოქნილი საგარეო შოკებისადმი უნდა მოხდეს მისი დივერსიფიცირება სხვადასხვა დარგების მიხედვით. საჭიროა ისეთი პროგრამების შემუშავება, რომელთა განხორციელებაც ნაკლები ბარიერებით და რეგულირებით იქნება შემოსაზღვრული. ეს პროგრამები უნდა მოიცავდეს რეგიონების განვითარების გეგმას.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში მრეწველობის სხვადასხვა ქვედარგების საქმიანობის გაუმჯობესების უმნიშვნელოვანესი გზაა ფინანსური ინსტიტუტების (საბანკო და არასაბანკო) მხრიდან დაკრედიტების სწორი და მიზანმიმართული პოლიტიკის გატარება.

საბანკო სფეროში საჭიროა დაინერგოს დეპოზიტის დაზღვევის გამჭვირვალე და

ნათელი სისტემა. ფინანსების ხელმისაწვდომობის ზრდისთვის, შიდა დანაზოგების სტიმულირებასთან ერთად, საჭიროა უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა. უცხოური კაპიტალის შემოდინება, თავის მხრივ გააიანფებს საკრედიტო რესურსს და გაზრდის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობას. შესაბამისად, გაიზრდება ინვესტიციების მოცულობა ქვეყანაში. ბაზარზე ეროვნული ვალუტის რესურსის ნაკლებობა აიძულებს მეწარმეებს აიღონ სესხი უცხოური ვალუტით და დაექვემდებარონ სავალუტო რისკს. დოლარიზებული სესხები განსაკუთრებით ძვირია მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის, რომელსაც არ გააჩნია სავალუტო რისკის მართვის საშუალებები. შესაბამისად, სახელმწიფო, საბაზრო ინსტრუმენტებით წახალისებს ლარიზაციას, რათა გაიზარდოს ლარში გაცემული გრძელვადიანი სესხების და ლარში განთავსებული დეპოზიტების მოცულობა. ეს კი მნიშვნელოვნად შეამცირებს მცირე და საშუალო ბიზნესის რისკებს და გაზრდის მათ ხელმისაწვდომობას ფინანსებზე.

თვითღირებულების სტრუქტურაში დარგობრივი განსხვავება შეიძლება მდგომარეობდეს, დაკრედიტების დროს ბანკების მაღალ რისკებში, განსაკუთრებით ქვეყანაში საერთო ეკონომიკური არასტაბილურობის დროს. საქმე იმაშია, რომ საბანკო კრედიტი საწარმოთა საქმიანობაზე ორმაგ გავლენას ახდენს. ერთი მხრივ, იგი ზრდის საფინანსო ბერკეტის ძალას: ნასესხი სახსრები აიძულებს საწარმოებს იმუშაონ თავიანთ ფინანსურ შედეგზე, ამავე დროს აამაღლოს საკუთარი კაპიტალის რენტაბელობა, რაც დადებითად ფასდება. მეორე მხრივ, საბანკო კრედიტი ერთდროულად ზრდის საწარმოს ოპერატიული (სამეურნეო) ბერკეტის ძალას, რომელიც შემოსული ამონაგების ჯამის ცვლილების პირობებში განისაზღვრება მოგების მაჩვენებლის დინამიკით, რაც ფასდება უარყოფითად.

კომპანიებს, რომლებსაც წარმოების დანახარჯების შემადგენლობაში აქვთ მუდმივი ხარჯების მაღალი წილი და არ არიან დაკავშირებულნი წარმოების მოცულობის ცვლილებაზე (ამორტიზაცია, იჯარა, ხელფასის მუდმივი ნაწილი)

რეალიზაციის მოცულობის დაცემის შემთხვევაში უფრო სწრაფად განკარგავენ მოგებას იმ საწარმოებთან შედარებით, რომელთა მუდმივი ხარჯების წილი მცირეა. საბანკო კრედიტის პროცენტების ზომა, რომელიც ტოლია რეფინანსირების განაკვეთს პლიუს 3%, მიეკუთვნება ორგანიზაციის ხარჯებს და ზრდის მათ მუდმივ ნაწილს. მოცემული ზღვარის ზემოთ პროცენტები მიეკუთვნება ფინანსურ შედეგს და ამცირებს კომპანიის მოგებას. ამგვარად, საწარმოებს, რომელთაც თვითღირებულებაში მუდმივი ხარჯების მაღალი წილი გააჩნიათ, დიდი ალბათობით მიდრეკილნი არიან საბაზრო კონიუნქტურის არასასურველი ცვლილებებისაკენ. ბანკებმა კრედიტების დროს ეს უნდა გაითვალისწინონ.

სადისერტაციო ნაშრომის შედეგები ასახულია დასკვნებში.

დასკვნები

1. ინვესტიციების მეცნიერული შესწავლა მსოფლიო ეკონომიკურ ლიტერატურაში წარმატებით ხორციელდება. საქართველოში კი მიუხედავად ეკონომიკური კრიზისის ხანგრძლივად განვითარების პერიოდისა, მისი შესწავლა მეცნიერების მიერ არაა დამაკმაყოფილებელია. განსაკუთრებით ეს ითქმის სამრეწველო ინვესტიციებზე და მათ პრობლემებზე. ამასთან საქართველოში საინვესტიციო პრობლემები რიგი თავისებურებებით გამოირჩევა, რომელთაგან უპირველესია დენაციონალიზაცია და ეროვნული დამოუკიდებლობით წარმოქმნილი ობიექტური სირთულეები. საინვესტიციო პრობლემების დაძლევა როგორც მეცნიერ ეკონომისტთა, ასევე პრაქტიკოს - ეკონომისტთა დიდ ძალისმეხვედრას მოითხოვს;

2. საქართველოს ეკონომიკური განვითარებით ისტორიულად უფრო წინ იდგა, ვიდრე მეზობელი ქვეყნები. ბოლო საუკუნეებში განვითარებულმა მოვლენებმა კი საქართველოს ეკონომიკის განვითარების ტემპები შედარებით შეამცირა. მიუხედავად ამისა მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრიდან საქართველოს ეკონომიკა შედარებით სწრაფად ვითარდებოდა და აქ ფეხი მოიკიდა კაპიტალისტურმა

წარმოებამ. ამ პერიოდში არსებული საინვესტიციო პრობლემები თავისი ხასიათით და დროში მიმდინარეობით მსგავსი იყო რუსეთისა და მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში განვითარებული კრიზისებისა, თუმცა ეკონომიკური აღმავლობის საერთო მიმართულება გარდაუვალია;

3. ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის საერთო დახასიათებისათვის გამოიყენება წარმოებული პროდუქციის მოცულობა, უმუშევრობის დონე და ინფლაციის სიდიდე. ეკონომიკის დაბალანსებული განვითარებისათვის აუცილებელია წარმოებული პროდუქციის მოცულობის მიხედვით დინამიკაში არსებობდეს ზრდის ტემპები. ეს გამოიხატება, როგორც საერთო ეროვნული პროდუქტის, ასევე მთლიანი შიდა პროდუქტის და ეროვნული შემოსავლის მაჩვენებლის მიხედვით. ამავე დროს უმუშევრობის დონე არ უნდა აღემატებოდეს მისე.წ.ნორმალურ მნიშვნელობას, რომელიც საქართველოსათვის დასავლური სტანდარტებით გათვლის შემთხვევაში არ უნდა იყოს 10-12 პროცენტს ზევით, ხოლო ინფლაციის დონემ არ უნდა გადააჭარბოს წლიურად ერთნიშნა რიცხვს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ადგილი აქვს ეკონომიკური კრიზისის დადგომას;

4. საყოველთაოდ აღიარებულია კრიზისის ორი სახე - გლობალური და დარგობრივი. იშვიათია შემთხვევა, რომ გლობალურ ეკონომიკური კრიზისის არსებობის რომელიმე დარგი არ აღმოჩნდეს კრიზისულ მდგომარეობაში, ხოლო დარგობრივი კრიზისის კონომიკური პარამეტრებით შეფასებისას საკმარისია ამ დარგში შექმნილი პროდუქციის მოცულობის და დასაქმებულთა რიცხოვნების შემცირების ტემპების შეფასება. ხშირად პირიქით, ადგილი აქვს კრიზისული დარგის პროდუქციის გაიფებას ანუ ამ დარგის პროდუქციის მიხედვით ვალუტის მსყიდველუნარიანობის ამადლებას. თუმცა არის საპირისპირო შემთხვევებიც - ზოგჯერ დარგების კრიზისს თან სდევს მათ მიერ წარმოებული პროდუქციის ფასების ზრდა;

5. ეკონომიკური მეცნიერების წარმოქმნა და განვითარება არსებითად

საინვესტიციო პრობლემების თავიდან აცილების მეცნიერული გზების შესწავლას ეხება, თუმცა საკუთრივ ივესტიციების პრობლემების დაძლევის გზებისადმი მიძღვნილი ეკონომიკური შრომები არც თუ ისე ხშირია, ამიტომ საინვესტიციო პრობლემების წარმოქმნის მიზეზების და კზირიზების დაძლევის ეკონომიკური თეორიის შემუშავებას არსებითი მნიშვნელობა აქვს ეკონომიკური მეცნიერების განვითარებისათვის და ეკონომიკის დაბალანსებული, პროპორციული ზრდისათვის.

Khatarishvili Nana
STUDY OF DIRECTIONS OF ATTRACTION OF INVESTMENTS IN
GEORGIAN INDUSTRY

ABSTRACT

The Dissertation Thesis is presented as typed on the computer ... pages in accordance with the GTU requirements and includes the introduction, review of literature, results and their judgment, conclusions and references sections. In the dissertation work are included Drawings and Tables.

In the introduction is stated the theme's actuality, the state of studying problem, the purpose and objectives of the study, the applied in the study methods and methodology, the received due the study novelties and the structure of the dissertation work.

The Literary Review section is presented in two paragraphs: the essence and significance of investments in the Georgian economy and the scientific literature on the problems of the attraction of investments. In the first paragraph, the essence of investments and importance in the functioning of the economy is outlined, due the state of Georgia economic conditions is justified the priority of attraction of investments in the Georgian industry.

In this section are considered the works of Georgian and foreign scientists have been dedicated to the issues of investing process, attraction of investments, and evaluating economic efficiency of investments.

The main part of the study is presented in the "Results and their judgment" section. It includes six paragraphs.

In the first paragraph of the "Significance of investments for the economic development of Georgia" is analyzed the current economic situation in Georgia, is mentioned that in Georgia is still very low per capita GDP volume, due that country belongs to the group of the developing world, at the same time very low is created in industry extra cost, regardless of the economic development tradition and education of the population, their level of professionalism

in the industry gives the possibility for accelerated development. Therefore, it is necessary to stimulate industry sector and create appropriate macro and microeconomic environment for attraction of investments.

In the second paragraph, entitled as "Investing Types and Their Development Analysis," are considered the methods of investments classification, analyzes them and due the needs of the industries of Georgia is justified to attract real investments in the industry, especially in the processing industry.

The next paragraph - "Research of acting on investment of industry the macro- and microeconomic factors " - describe the process of attraction of investments to the acceleration of the macroeconomic environment, where has outlined such directions, as market infrastructure improvement measures – organization of commodity exchanges, establishing of proper environment for securities market functional, as well as the conduct of monetary policy to maintain the stability of the national currency freely convertible currencies, restore labor exchanges and thus promote the professional structuring of labor explorers and their training process in accordance with the requirements of industrial sectors.

Microeconomic factors are focused on increasing the culture of production, the application of modern management methods in conformity with Georgian mentality, development of structural schemes of management, the effective implementation of the management information operational search system and the application of automatic decision making.

The next paragraph - "Market Infrastructure and Industry Investing in Georgia" - studies the market infrastructure components. Each component of the infrastructure is analyzed here and are shown their impact on investment volumes. The total volume of investments in the Georgian economy and industry, including the volume of foreign investments, and the ways for the formation of classic market infrastructure in Georgia is analyzed. In this order, the minimum monopolistic and oligopolistic approaches are reduced up to minimum. Any manifestation of the clan economy should be eliminated.

The subsequent paragraph - "Economic efficiency of investment and its calculation" is devoted to the development of calculating methodology of economic efficiency at the implementation of investments in order to calculate with high accuracy – with maximally approximate with actual the effectiveness of economic efficiency as a result of investment. For this purpose is proposed instead of so-called normative coefficient of effectiveness, to apply the ratio of the average value of the bank interest rate.

Finally, there are established the directions to improve the entrepreneurial environment for attraction of investments.

The main novelties of the dissertation work are as follows: It is one of the first attempts dedicated in Georgia reality to the problems in the field of investment in Georgian industry. Identification and systematization of macro and microeconomic factors to overcome these problems. Therefore, the novelty of research is expressed by the following private innovations;

Are analyzed the origination and development of the industry sector in Georgia, are characterized the investment problems in general and their revealing in the dynamics of industrial power generation;

Are made the conclusion that there is no uniform and standard theory for the elimination of investment problems in the industry and it would not exist as long as the circumstances, which are stipulating the investment process, are never the same. However, the principle of state regulation of economy is recognized as a general theory of investment growth. Thus the

due effectiveness of regulation is determinate the attraction of investment and its volume. In this regard it is necessary to search for ways to overcome the economic problem in the industry;

Today the industry should become the priority of Georgia's economic policy, so the industry needs a promotion of small business. It can make many positive to the country. In Georgia, where during the last decades, is experiencing the deep investment problems, as a result of extremely is reduced, not only in industrial output, but also the number of the employees in the industry, the production capacity will experience a quantitative reduction by their dismantling and exports, and the current capacity undergoes oppressive moral influence. Therefore, if timely has not been promoted the processing industry, it is greatly exhausting the prospect of destroying it, which in turn will endeavor the hope to restore as an industrialized country. For the purpose of solving this task, in the presented dissertation work is considered and systemized the unity of objective and comparative subjective factors, the timely solution of which will ensure the restoration of industry;

Currently, large scale privatization is being carried out in Georgia, despite its implementation, an absolute majority of privatized enterprises, as still state-owned industrial enterprises are inactive. Hence, there are some objective obstacles that are revealing as production brake. Due these conditions, in the dissertation work are considered the existing tax system and the rate of tax rates in respect of the efficiency of production. Specific recommendations are proposed for the origin and development of the tax system's stimulating role;

It has long time been relegated to the dustbin of history a centralized system of distribution of products, but in spite of this, modern market infrastructure has not been developed in Georgia, as it deals with commodity exchanges, as well as the stock and securities markets. Therefore, the dissertation work analyzes the causes of this condition and sets the way for its development;

The recommendations for solving the industry investment problems are based on the results of the study, as set out in systematic measures, including the following main directions: improvement of tax system, state support and creation of a favorable investment environment, maximizing market infrastructure promoting, supporting the preparation of technical personnel, development of banking and improvement of financial system, management organization.

სადისერტაციო თემის ირგვლივ ავტორის მიერ გამოქვეყნებული პუბლიკაციების ჩამონათვალი:

1. ინვესტიციების მოზიდვის პრობლემატიკა სამეცნიერო ლიტერატურაში. ჟურნალი „ტრანსპორტი და მანქანათმშენებლობა“ № 3(40), 2017. გვ. 95-99;
2. ინვესტიციების პრობლემატიკა საქართველოს მრეწველობაში. ჟურნალი „ტრანსპორტი და მანქანათმშენებლობა“ № 1(41), 2018. გვ. 126-135;

3. საბაზრო ინფრასტრუქტურა და მრეწველობის ინვესტირება საქართველოში. ჟურნალი „ტრანსპორტი და მანქანათმშენებლობა“ № 1(41), 2018. გვ. 136-145;
4. ინვესტიციების სახეები საქართველოში. საქართველოს საავიაციო უნივერსიტეტის სტუდენტთა მე-11 საერთაშორისო სამეცნიერო-ტექნიკური კონფერენციის მოხსენებათა თეზისები. თბილისი, 2017.
5. ინვესტიციების მოზიდვის პრობლემატიკა სამეცნიერო ლიტერატურაში. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ეკონომიკა - XXI საუკუნე“, მასალები. თბილისი, 2017 წ.